

In Stalin se je vstrašil ter je zapovedal pri ustanavljanju posestev neke olajšave.»

Tako poroča dopisnik iz Rige. Prav enako je na Daljnem vzhodu. Ruski list »Zarja« v Harbinu poroča, da na stotine ruskih kmetov zapušča svoja posestva ter beže preko reke Amur na kitajsko ozemlje. Obenem pripovedujejo, kako z živinsko surovostjo uničujejo sovjetski rabeljni zasebna posestva ter ustanavljajo skupna komunistična gospodarstva.

Obmejno prebivalstvo skuša torej bežati iz sovjetskega raja... Kdor ne more bežati, se pa bori v Rusiji zoper ustanavljanje kolhozov na življenje in smrt.

Sam boljševiski list »Kom. Pravda« poroča, da v srednji Rusiji, kjer je znana črna zemlja, ustanovitev skupnih posestev slabo napreduje. Ženske se silno upirajo in govore, da raje umrjejo kot bi šle v kolhoze. Položaj je obupen; ko komunisti na shodih vprašujejo, kdo je proti kolhozom, vsi kmetje vzdigujejo roke, le invalidi ne, ker jih nimajo. Zelo slabo stoji v Tambovski guberniji. V Odeški okolici kmetje napadejo kolhoznike ter jim skušajo zabraniti vsako delo. Kulaki so strašno razjarjeni in v boju ne izbirajo nobenih sredstev. V Kubanski oblasti so kmetje na polju iz zasede napadli člane kolhoza »Pot socijalizma«. Po poročilu lista »Vozroždenie« po komunističnem listu »Trud so kulaki v Bobrinskej okolici zažgali kolhoz »Nova pot«. Ogenj je uničil vsa poslopja, vse imetje in semena. Zgorelo je mnogo krav, konj, svinj in ovac. V Starobinskej okolici v Belorusiji so kulaki pobili sovjetske predstavitelje. Inštruktorja Slesarčuka so ustrelili z revolverjem in starega komunista Bojko so ranili.

List »Vozroždenie« od 1. aprila tega leta poroča, da so sovjeti poslali iz tovarnen 25.000 delavcev, da bi pomagali organizirati kolhoze ali skupna gospodarstva. Delavci pa v celi vrsti vasi niso dobili ne stanovanja ne plače in ne hrane. Živijo večinoma od kruha in čaja. Kmetje jih sovražijo in gledajo po strani. Moglo bi se jim zgoditi, da jih bodo kmetje kmalu preganjali kot so že mnoge boljševiske uradnike.

Tako preživlja ruski narod svoj strašni veliki petek ne le v Rusiji, marveč po celem svetu. Ruskega begunca najdeš v velikih evropskih mestih, v Parizu in Londonu, v vroči Afriki, v goratem Peru, na severoamerikanski farmi, v solnčni Perziji, na Kitajskem in Japonskem, po celem svetu so raztreseni. Trudijo se in delajo po pisarnah, tovarnah, na farmah, v lesovih in rudokopih. Čakajo, upajo, spominjajo se nesrečne domovine in umirajo...

Kdo bi ne imel ž njimi sočutja, saj so naši rodni slovanski bratje? Kdo bi jih ne pomiloval radi njihove nesrečne domovine? Kdo bi jim odrekel pomoč v njihovi strašni nesreči? Da, mi vsi jih srčno pomilujemo in sočustvujemo ž njimi, ker so kristjani in Slovani.

Stiska ruskega naroda je priklopela do vrhunca. Tako ne more iti dalje. — Boj med kmeti in sovjetsko oblastjo se bliže na življenje in smrt. Kdo bo zma-

gal? Trdno upamo, da zmaga prej ali slej pravica. Potrpežljivi in plemeniti ruski narod je vreden boljšega gospodarja, kot ga ima sedaj. Veliki petek še nikoli ni dolgo trajal. Tudi ruskemu narodu bo veliki petek preminul in prišla bo Velika noč — vstajenje. In takrat bo ruski narod porabil svoje čile moči v čast Kristusovemu križu in v blagor vsega Slovanstva!

*

Prvi poskusi z balonom.

Kraljeva akademija znanosti v Parizu je povabila brata Štefana in Jožefa Montgolfier, naj bi ponovila poskusni dvig balona kje pri Parizu, da bi se ga lahko ogledalo radovedno občinstvo. Brata sta se odzvala pozivu in prvi večji javni poskus z balonom se je vršil 19. septembra 1783 na dvorišču kraljevega gradu v Versaillesu pri Parizu. Postavili so osmerokotni oder, ki je imel na sredini odprtino in nad to zložen balonski ovoj, ki je zgedel od daleč kakor kaka pisana preproga. — Krog odra je bil dvojni krog vojaške straže. Točno ob dvanajsti uri je stopil na oder francoski kralj s številnim spremstvom ter se pustil od bratov podučiti, kako in s čim se bo izvršil dvig balona.

Na dvorišču je bila zbrana množica kakih 150.000 gledalcev.

Štiri minute pred eno uro so dali znamenje s strelom iz možnarja, da so začeli polniti balon. Polnjenje je bilo izvršeno s segretim zrakom na ta način, da je bila na dnu odprtine v odru ponev s tlečim ogljem in na tem so sežigali slamo ter volno in dim se je valil v balonski ovoj, ki se je vedno bolj širil. Balon je bil privezan z vrvmi in nenkrat so videli zbrani, kako se je platno napihnilo v obsežno kroglo, ki je bila modro pobarvana ter okrašena s pozlačenimi risbarijami.

Drugi strel je oznanil, da je balon že napolnjen in pripravljen za dvig. Po tretjem strelu so prerežali vrvi in balon se je začel dvigati kvišku. Dosegel je višino 480 m. Plaval je po zraku osem minut, po 11 minutah je začel padati in je pristal srečno v gozdu Vaucresson, 3 km od tamkaj, kjer je začel polet. Kedo se je peljal prvi v korbici pod balonom? Ena ovca, en petelin in ena raca. — Kmalu so se začele širiti govorice, da se je vrnil petelin s poleta z razbito glavo. Verodostojni očitveci trdijo, da je imel upognjen le konec peruti in to radi tega, ker ga je pol ure pred dvigom brenila ovca.

Po pristanku je bil prvi pri balonu plemič Pilatre de Rogier. Bil je tollkanj navdušen za novo iznajdbo, da se je upal prvi v zrak z balonom. Dne 15. oktobra istega leta se je dvignil v višino balon pri Parizu, a je bil pritrjen za vrv 80 čevljev visoko in z njim je bil Rogier. Balon je pristal srečno po štirih minutah. Dne 19. oktobra istega leta se je pridružil občudovanemu plemiču Rogieru še Girond de Vilette. Upala sta se na Montgolfierovem balonu, ki se je spuščal v zrak za vrv, 324 čevljev visoko. Gibala sta se dalje časa v tej višini, ker je bila pritrjena pod spodnjo

554

balonovo odprtino ponev iz železne žice in je puhtel v balon neprestano razgreti zrak, ker je gorela na oglju slama. Ta balon je tehtal 1600 funtov, bil je visok 70 čevljev in je meril v premeru 46 čevljev.

Že med prvimi poskusi z balonom se je posrečilo profesorju Charlesu, da je priporočal za polnjenje balona vodik. Vodik so pridobivali skraja iz soda, v katerem je bilo železno pilenje polito z žvepleno kislino. Na ta način se je proizvajal vodik, katerega so napeljali po cevi iz soda v balon. Po Charlesovi iznajdbi so začeli združevati obe vrsti balonov in sicer: Montgolfierovega in Charlesovega. Z združenim balonom so napravili več dvigov, ki so se vsi s jajno posrečili.

Plemič Pilatre Rogier, ki se je upal prvi z balonom nad zemljo, se je tudi prvi smrtno ponesrečil.

Dne 13. junija 1785 se je odločil, da bo pri Calaisu preletel takozvani Kanal (morje med Francijo in Angleško) ter pristal na angleški obali. Dvignil se je v zrak še z enim tovarišem kljub skrajno neugodnemu vremenu. Ni še bil proč od francoske obali, ko je padel balon s tako silo na zemljo, da sta se ubila oba potnika.

Še le Blanhardu se je posrečilo, da je srečno preplul z združenim balonom Kanal.

*

Stolp smrti.

V morskem zalivu Martaban v Burmi na Malajskem polutoku, 8 km od vzhoda v luko je majhen skalnat otok, na katerem sta signalna ter radio postaja. Od tod je lahko urejati celi promet v luki in jo tudi popolnoma za-

preti. Na otoku je ena baterija daleko nosečih 24 cm topov ter žarometi. — Sploh je otok za angleško kolonijalno upravo zelo važno oporišče. Posadko je tvoril na otoku en vod, katerega so zamenjali vsakih osem dni. Ker so se širili zadnja leta po angleških kolonijah neprestano upori, je moral odposlati poveljnik vse čete v notrajnost dežele in je bila posadka na skalnatem otoku skrčena na dvajset mož. Naenkrat se je pojavilo na otoku nekaj strašnega. Tekom treh tednov so našli v stolpu na otoku vsako jutro posadko mrtvo in to iz čisto neznanega vzroka. Na truplih vojakov ni bilo izslediti nobenih znakov kacega nasilja. V utrdbi ni bilo niti enega domačina. Hrana za vojaštvo so bile konzerve, ki so bile poslane naravnost iz Londona. Vodo so prekuhali pred rabo, je preiskali kemično, a tudi tukaj ni bilo najti nič sumljivega. In vendar so našli štiri može stolpne posadke vsako jutro mrtve na posteljah. Naenkrat so prekrstili grozni kraj v stolp smrti in celo najboljše moštvo se je branilo, iti na stražo. Že 24 mož je dalo življenje na nepojasnjen način v obsedenem stolpu. Po cele dneve so preiskovali skalnate kote na otoku, a vsikdar brez vsacega uspeha. Angleški oberst, ki je vršil že 30 let službo poveljnika v zalivu, je bil popolnoma obupan.

Necega dne je pozval k sebi svojega slugo z naročilom, naj sporoči lajtnantu Winstanleju, da se javi pri njem. Poveljnik je bil prisiljen, da pošlje mladega oficirja v gotovo smrt. Ko se mu je javil lajtnant, ga je odslovil poveljnik med obžalovanjem, a pri vojaki je pač povelje nekaj najbolj svetega. Seve ga je oberst naravnost prosil, naj posebno pazi, ker gre za njegovo življenje. Ako se ne bo njemu kot najboljšemu oficirju posrečilo, da bo razkrinkal zagonetko s skrivnostjo amorov, bo izbruhnil med vojaštvom upor z nepredvidenimi posledicami.

Dve uri za tem se je odpeljal mladi oficir s posadko na stražo v stolp smrti. Ko so stopili na otok, so prejeli naznanilo, da so našli zjutraj v stolpu zopet štiri mrtve.

Stražniki pod poveljstvom lajtnanta so prebili dve noči ter dva dni v stolpu, ne da bi bil eden iz strahu zatisnil oko. Vse so ponovno preiskali, pa nič odkrili. Drugo jutro za tem sta obležala dva moža mrtva. Še ena taka noč in vsi ostali bodo zblazneli. Poveljnik je prepovedal vojakom, da bi legli, se da bi se naj odpočili. On sam se je mudil v sobi za signale (znamenja). Nemo so zrlji vanj kvadrasti zidovi. Nič se ni ganilo. In vendar je prežala tukaj v tem majhnem prostoru na vsacega gotova smrt. V nekaki ponorelosti iz strahu pred smrtjo je začel lajtnant udrihati s pestjo po steni. Akoravno ga je bolela pest, je tolkel naprej. Prah je začel leteti s stene, pojavila se je v zidu luknjica, neznatna kot bucika. Pri pogledu na luknjico je oficir kar ostrmel.

Zopet je zletelo nekaj prahu s stene, kakor bi ga nekaj porivalo od znotraj na zunaj. Oficir je gledal začudeno in že zopet je zdrčala po zidu nit pra-

hu... In še enkrat! Kaj za Boga se je skrivalo v steni? Skočil je pokonci in začel klicati: alarm! V sobo so prihrumeli vojaki. »Prinesite mi sekiro,« je vpil. Nekaj minut zatem je imel orodje pri rokah. Dal je vojaštvu povelje, naj se lotijo s sekiro odprtin v zidu, a s skrajno previdnostjo, ker gre za življenje. Molče so izpolnili povelje. Previdno je luščil poveljnik omet od kamenja. Pod z barvo prevlečenim ometom se je prikazala odprtina in v njej se je zvijala golazen, ki je bila debela liki prst. Na prvi pogled je zgledala kot pritlikavi lintver, a naenkrat se je prikazalo izza telesa majhno želo. Lajtnant je udaril po živali, ki se je skrčila, sunila z želom in nato otrpnila... S kleščami je potegnil oficir črnega črva iz razpoke in ga vrgel po mizi. Od strahu prevzeti vojaki so se sklonili nad mizo ter zavpili »škorpion, najbolj strupena golazen v Burmi!« En pik burmskega škorpiona povzroči takojšnje chromelost in smrt. Nobenega mrčesa se ne bojijo domačini tako, kakar ravno škorpiona!

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

Kolje za vinograde in za sačno drevje, kakor vsake vrste rezan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25. 333

Carina na galico. Finančni minister je z veljavnostjo od 28. marca znižal minimalno stopnjo uvozne carine na galico od 12 na 9 zlatih dinarjev za 100 kilogramov. To znižanje, ki ostane v veljavi do konca junija tega leta, znaša na 1 kg modre galice 33 par, lani pa je znašalo 66 par. Cena modre galice je letos že itak nekoliko višja nego lani, to pa še bolj vplivalo na podražitev tega za vinogradnike nujno potrebne sredstva.

Sreski kmetijski odbor v Ljutomeru je imel svojo prvo sejo dne 30. marca tega leta predpoldne v telovadnici meščanske šole v Ljutomeru. Člani so bili polnoštevilno zbrani. Svoje zastopnike v odbor so poslale: Kmetijska podružnica v Ljutomeru, Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani, Zadruga zveza v Ljubljani in Zadruga zveza v Celju. Sreski načelnik g. dr. Trstenjak je s pomembnim nagovorom otvoril sejo ter izrazil željo, da bi bilo delo te novo ustanovljene kmetijske korporacije kar najbolj uspešno. Za načelnika je bil soglasno izvoljen g. Rajh Jakob, posestnik v Ljutomeru, za namestnika pa v smislu kmetijskega zakona g. Lančič, posestnik v Gornji Radgoni. Sreski kmetijski referent g. Zupanc je podal izčrpno poročilo za pospeševanje poedinih kmetijskih panog v srezu ter stavil predloge za delovni program, katere je odbor vzel na znanje. Odbor je sklenil, da občinski kmetijski odbori prispevajo 75 odstotkov iz občinskih skladov v sreski kmetijski sklad, kateri izkazuje 60.000 Din predvidenih

Odklepali so ves omet s stene, kjer so bile vojaške postelje in dobili še sedem škorpionov. Pozneje so dognali, da so bile stene ometane na novo na povelje guvernerja pred štirimi tedni. Delo so izvršili zidarji domačini. Naravnost peklenski je bil njihov načrt. Pri ometavanju so morali skriti škorpione v razpoke med kamenjem. Luknjice skozi omet so bile neznatne kot od bucik in skozi te so pikali škorpioni na smrt na posteljah speče stražnike. Vsled izredne vročine so spali vojaki brez obleke ter odej in pik je moral ubiti vsacega. Železne vojaške postelje so bile tik ob sveže ometani ter prepleskani steni. Zagonetka stolpa smrti je bila s tem odkritjem razkrinkana. Štiri delavce domačine, ki so si izmislili to nečloveško maščevanje nad nedolžnimi vojaki, so drugi dan za tem ustrelili, ker Angleži sodijo naglo!

Pacijent: Kam naj grem, gospod doktor, da ozdravim želodec in uredim prebavo?

Zdravnik: V Rogaško Slatino! Zahtevajte prospekte!

dohodkov in ravno toliko izdatkov. Delovanje sreskega kmetijskega odbora bo imelo le z izdatno podporo kraljevske banske uprave zaželjen uspeh. V banovinski kmetijski odbor so se izvolili: načelnik odbora g. Rajh iz Ljutomera in g. Zemljič Jakob iz Radince, namestnikom pa g. Špindler Lovro iz Moravec. Odbor je sklenil, kraljevski banski upravi staviti predstavko, naj se zakon spremeni v toliko, da občine prispevajo v kmetijski sklad po svojih davčnih moči in ne po višini proračunskih izdatkov, ker so s tem prizadete preveč davčno šibke občine. Nadalje je tudi sklenil zaprositi kraljevsko bansko upravo, naj vrne pobrane prispevke za živinorejski fond sreskemu kmetijskemu odboru, v bodoče pa naj sresko načelstvo pošilja 50 odstotkov teh prispevkov direktno sreskemu kmetijskemu odboru.

Driska pri teletih. Kakor je splošno znano, dobijo nekatera teleta nekoliko tednov stara, drisko, radi katere poginejo. Marsikateremu živinorejcu se prigodi, da so najlepša teleta dobiha drisko in so pocepala ali pa jih je bil primoran prodati za zelo mizerno ceno. Pri tem se je seveda poslužil vsemogočih receptov, toda zelo redko s prida uspehom. Navzlic najbrižnejšemu oskrbovanju se redko posreči to bolezen po želji odpraviti. Slučaj me je pripeljal nekoč k nekemu kmetu, ki mi je navetoval proti telečji driski dokaj enostavno, zato pa prav učinkovito sredstvo, namreč mandeljne na mleku kuhane. Dasi priporočila sam še nisem preizkusil, sem ga vendar svetoval nekaterim kmetom, in glej, oni so s tem cenim zdravilom dosegli v resnici uspehe. In kmetje so si moj nasvet zapisali globoko v spomin. Pripomnim, da se mandeljni morajo kuhati na sladkem mleku (okoli enega litra), biti pa morajo zdrobljeni. Ta zmes mora dobro prevreti ter se naposled ohladiti do te mere, da ima toplino enako mleku, ki ga tele pije iz vimena. To se da končno